

**Procedury bezpieczeństwa i reagowania
mające zastosowanie w sytuacjach
kryzysowych
w Szkole Podstawowej
im. Tadeusza Kościuszki
w Wilkołazie**

PROCEDURY POSTĘPOWANIA W SYTUACJACH TRUDNYCH – KRYZYSOWYCH

ZACHOWANIE AGRESYWNE (przemoc fizyczna i psychiczna)

W przypadku zachowania agresywnego ze strony uczniów należy podjąć następujące kroki:

1. Przerwanie zachowania agresywnego.
2. Poinformowanie wychowawcy/wychowawców o zdarzeniu.
3. Przeprowadzenie przez wychowawcę/wychowawców rozmowy z uczniem/uczniemi w obecności nauczyciela świadka zdarzenia (zidentyfikowanie ofiary, agresora, świadka ocenienie zdarzenia i wyciągnięcie wniosków).
4. Sporządzenie notatki (opis zdarzenia, osoby uczestniczące, sprawca, poszkodowany).
5. Poinformowanie rodziców (prawnych opiekunów) ucznia/uczniów, uczestników zdarzenia, o zaistniałej sytuacji.
6. Zgłaszanie powtarzających się sytuacji do dyrektora szkoły.
7. Natychmiastowe powiadomienie przez wychowawców dyrektora szkoły o przypadkach szczególnie drastycznych zachowań agresywnych (stwarzających zagrożenie dla zdrowia lub życia).
8. Ustalenie przez wychowawcę w porozumieniu z dyrektorem szkoły sankcji w stosunku do ucznia/uczniów w oparciu o Statut Szkoły.
9. Przekazanie rodzicom (prawnym opiekunom) pisemnej lub ustnej informacji na temat wyciągniętych w stosunku do ucznia/uczniów konsekwencji wynikających ze Statutu Szkoły.

Interweniujący (nauczyciel, opiekun) powinien:

- reagować stanowczo,
- mówić prosto i jasno,
- traktować sprawcę jako osobę, która może sama wziąć odpowiedzialność za swoje czyny,
- użyć siły – jeśli to konieczne, ale tylko tyle, ile potrzeba np. do rozdzielenia bijących się uczniów,
- szanować ucznia (mówić o zachowaniu, nie o osobie).

Osoba podejmująca interwencję powinna unikać:

- agresji fizycznej,
- agresji słownej (nie obrażać, nie zawstydzać, nie oceniać ucznia, nie stosować komunikatów adresowanych „Ty” np. Z Tobą są zawsze problemy!),
- okazywania niepewności,
- długich monologów i moralizowania,
- wchodzenia w rolę sprawcy, by mu pokazać, co czuje osoba poszkodowana.

W rozmowach z uczniami– ofiarami przemocy należy pamiętać, aby:

- powiedzieć uczniowi o swoich intencjach,
- okazać ciepło i akceptację,
- wczuć się w stan emocjonalny ucznia,
- dostosować się do sposobu mówienia, siedzenia ucznia,
- aktywnie, uważnie słuchać,
- zadawać pytania ułatwiające nawiązanie kontaktu,
- unikać zbyt wielu dociekliwych pytań,
- być cierpliwym — dawać czas na udzielenie odpowiedzi,
- nie oceniać ucznia ani zdarzeń, które przedstawia,
- nie podważać jego wypowiedzi,
- pomagać uczniowi nazywać uczucia,
- nie mówić za ucznia,
- nie wyręczać ucznia,
- pokazywać uczniowi jego mocne strony, dowartościować go,
- docenić odwagę ucznia, kiedy mówi o bolesnych dla siebie zdarzeniach,
- uszanować odmowę i lęk ucznia, kiedy nie wskazuje sprawców,
- przypomnieć uczniowi prawa, które go chronią,
- informować ucznia o wszystkim, co zamierzamy zrobić w tej sytuacji,
- zmotywować ucznia do współpracy (z wychowawcą, terapeutą, przedstawicielami innych instytucji) w celu rozwiązania problemu.

W przypadku braku efektu interwencji doraźnej nauczyciel powinien podjąć dalsze działania:

1. Przeprowadzić rozmowę z uczniem (uczniami) o jego (ich) zachowaniu:

- jeżeli w zdarzeniu przemocy uczestniczy więcej niż jedna osoba, należy rozmawiać z każdym z osobna, zaczynając od lidera grupy,
- miejscem rozmów powinno być pomieszczenie zapewniające spokój i brak świadków,
- nauczyciel powinien jasno określić cel rozmowy,
- nauczyciel powinien opisać zachowanie ucznia, które jest powodem rozmowy,
- nauczyciel powinien zapewnić ucznia, że chce mu pomóc,
- sprawca (sprawcy) musi otrzymać od nauczyciela jasny i jednoznaczny komunikat o braku akceptacji zachowania agresywno-przemocowego,
- należy dać uczniowi szansę wypowiedzenia się na temat zachowania będącego powodem interwencji,
- nauczyciel powinien stosować aktywne metody słuchania (słuchający „odbija” kwestie wypowiedziane przez mówiącego, reaguje na nie),
- jeżeli uczeń milczy, należy powrócić jeszcze raz do propozycji pomocy,
- omówić z uczniem skutki przejawianych przez niego zachowań oraz poinformować o potrzebie spotkania z rodzicami.

2. Omówić z rodzicami zachowanie ucznia i ustalić strategię współpracy rodziców ze szkołą:

- pozyskać ich do współpracy,
- ustalić jej zasady,
- opracować wspólnie z rodzicami projekt kontraktu dla ucznia, określić w nim zachowania nieakceptowane, oczekiwania wobec ucznia,
- ustalić katalog kar i nagród, terminy wykonania poszczególnych zadań określonych w kontrakcie,
- ustalić hierarchię konsekwencji oraz zasady odzyskiwania przywilejów.

3. Wspólnie z uczniem i rodzicami przyjąć ostateczną wersję kontraktu.

4. Monitorować realizację kontraktu.

Jeżeli kontrakt ma być udostępniony innym nauczycielom, o fakcie tym powinni być powiadomieni rodzice i uczeń.

W przypadku nie wywiązywania się z przyjętego kontraktu szkoła powinna podjąć dalsze działania, w tym wynikające z przepisów prawa.

W przypadku zachowania agresywnego ucznia wobec nauczyciela należy podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel informuje dyrektora szkoły o zdarzeniu.
2. Dyrektor zapewnia nauczycielowi bezpieczeństwo, a w razie potrzeby pomoc przedmedyczną i wzywa pogotowie.
3. Dyrektor podejmuje kroki adekwatne do zagrożenia (np. zawiadomienie organów policji).
4. Dyrektor informuje rodziców ucznia/uczniów o zaistniałej sytuacji.
5. Nauczyciel przekazuje informację — notatkę ze zdarzenia — dyrektorowi szkoły.
6. Dyrektor bada sprawę i sporządza szczegółową dokumentację zajścia.
7. Jeśli sprawa nie wymaga interwencji policji, wychowawca, poszkodowany nauczyciel, rodzice i uczeń (jeśli była grupa uczniów, to każdy z nich indywidualnie) spisują kontrakt.
8. Wychowawca monitoruje przestrzeganie zapisów kontraktu.
9. Jeśli uczeń lub jego rodzice nie dotrzymują kontraktu, wychowawca zawiadamia dyrektora szkoły.
10. Dyrektor składa doniesienie na policję.

Należy pamiętać, że zadbanie o własne bezpieczeństwo, w razie konieczności prośba o pomoc w sytuacjach trudnych, to podstawowa kwestia, a nauczyciel ma prawo do obrony koniecznej.

W przypadku zachowania agresywnego pracownika szkoły wobec ucznia należy podjąć następujące kroki:

1. Uczeń, rodzic albo nauczyciel, który uzyskał informację na ten temat, informuje o zdarzeniu dyrektora szkoły.
2. Dyrektor szkoły przeprowadza niezwłocznie postępowanie wyjaśniające ze stronami konfliktu.
3. W przypadku potwierdzenia się zarzutów dyrektor szkoły inicjuje postępowanie dyscyplinarne wobec pracownika.
4. Po zakończeniu postępowania dyrektor powiadamia rodziców ucznia o wyniku sprawy.

Przemoc nauczycieli wobec uczniów to najczęściej krzyk, oskarżanie, ironia, wyszydzanie, upokarzanie, nierzadko również groźenie i wyzywanie, a czasem kary fizyczne.

Należy pamiętać, że nie wszystkie wysokie wymagania nauczycieli wobec uczniów, to przejaw przemocy. Jednak w niektórych sytuacjach egzekwowanie wymagań opiera się na agresji psychicznej lub fizycznej.

AUTODESTRUKCJA

W razie podejrzenia, że uczeń przejawia skłonności samobójcze należy podjąć następujące kroki:

1. Zaufaj swemu podejrzeniu, że młody człowiek może przejawiać tendencje samobójcze.
2. Powiedz mu, że obawiasz się o niego i staraj się go wysłuchać.
3. Zadawaj pytania bezpośrednie. Nie obawiaj się pytać wprost, czy myśli o samobójstwie, a jeśli tak, to czy je zaplanował.
4. Staraj się nie okazywać, że to, co słyszysz, jest dla ciebie szokujące. Unikaj dyskusji o tym, czy samobójstwo jest dobre czy złe, ani nie prowadź poradnictwa, jeżeli nie masz do tego kwalifikacji. Nie przyrzekaj, że zachowasz zamiary ucznia w tajemnicy, ponieważ może okazać się to niewykonalne.
5. Nie pozostawiaj ucznia samego, jeżeli uważasz, że zagrożenie samobójstwem ma charakter bezpośredni. Zapewnij ucznia, że coś z tym można zrobić, że jego samobójcze pragnienia nie są lekceważone i że z czasem zagrożenie najprawdopodobniej minie.
6. Zapewnij sobie pomoc specjalisty, terapeuty lub innej odpowiedzialnej osoby dorosłej. Wytłumacz uczniowi, że pomoc jest w zasięgu ręki i że niezbędne jest zwracanie się o tę pomoc w sposób bezpośredni, kiedy tylko pragnienie samobójstwa staje się silne.
7. Upewnij się, że uczeń jest bezpieczny i że osoby dorosłe odpowiedzialne za niego zostały powiadomione i zajęły się nim.
8. Kiedy wydaje ci się, że uczeń uporał się z ostrą fazą kryzysu, śledź uważnie jego dalsze postępy. Wiele osób popełniło samobójstwo po tym, kiedy już wydawało się, że są odnowione i wzmocnione.

Czynniki (wysokiego ryzyka) świadczące o tym, że uczeń może podjąć próbę samobójczą:

1. Uczeń mówi lub wyraża się w inny sposób o poczuciu beznadziejności, bezradności braku nadziei.
2. Mówi wprost lub pośrednio o samobójstwie, pisze list pożegnalny lub testament.
3. W ostatnim czasie pozbywa się osobistych i cennych dla niego przedmiotów.
4. W ostatnim czasie unika kontaktów, również z bliskimi kolegami, izoluje się, zamyka w sobie.
5. Zaniechał zajęć, które dotychczas sprawiały mu przyjemność.
6. Używa wyrażeń, które mówią o jakimś krańcowym momencie w czasie, wiążą się z końcem, zaprzestaniem, odejściem itp.
7. W ostatnim czasie przejawia dużą zmianę charakteru, nastroju, występują nietypowe zachowania.
8. Przestał dbać o wygląd i higienę osobistą lub zmienił inne nawyki zachowania.
9. Źle sypia, cierpi na bezsenność, nie ma apetytu.
10. W przeszłości podejmował już próby samobójcze.
11. Przejawiał inne zachowania ryzykowne, okaleczał się, spożywał alkohol, używał narkotyków.
12. W ostatnim czasie doświadczył jakiejś traumy, sytuacji stresowej, np. przeżył stratę ważnej relacji z kimś bliskim lub śmierć osoby bliskiej.
13. Pojawia się zainteresowanie tematyką śmierci, umierania, reinkarnacji, życia po śmierci itp.

14. Fascynują go znane osoby (gwiazdy popkultury), które popełniły samobójstwo.

Wystąpienie przynajmniej jednego z powyższych czynników świadczy o wysokim ryzyku zachowań samobójczych.

Nigdy nie należy lekceważyć żadnych sygnałów świadczących o chęci popełnienia samobójstwa! Należy pamiętać, aby zawsze o zaistnieniu takich sytuacji informować dyrektora szkoły, koordynatora do spraw bezpieczeństwa.

W SYTUACJI REALNEGO ZAGROŻENIA PRÓBY SAMOBÓJCZEJ UCZNIA NALEŻY PODJĄĆ ODPOWIEDNIE CZYNNOŚCI:

1. Jednoznacznie określić rodzaj zdarzenia.
2. Nie pozostawiać ucznia znajdującego się w kryzysie samego i próbować przeprowadzić go w bezpieczne, ustronne miejsce.
3. Zebrać wstępne informacje o okolicznościach zdarzenia.
4. W razie konieczności wezwać pomoc – pogotowie ratunkowe, policję, straż miejską, a w czasie interwencji zadbać, by przebiegała spokojnie i dyskretnie.
5. Ocenić ryzyko dalszego zagrożenia (możliwe, że konieczna będzie hospitalizacja ucznia).
6. Zawiadomić o zdarzeniu dyrekcję szkoły, wychowawcę oraz rodziców dziecka.
7. Chronić ucznia oraz inne osoby przed dodatkową traumą związaną np. z kontaktem z mediami.

Uczeń, który podjął próbę samobójczą, bezwzględnie powinien otrzymać konsultację psychiatryczną.

Jeśli uczeń wróci do szkoły, należy w trakcie pierwszych z nim kontaktów pamiętać o okazaniu mu wsparcia, akceptacji, okazaniu zrozumienia. Należy uznać próbę samobójczą za fakt historyczny, aby utrzymać dystans do tego, co się stało; skoncentrować się na głównych problemach ucznia i jeśli to możliwe, pozytywnie je przeformułować; wskazać różne systemy wsparcia, a co najważniejsze — słuchać, co mówi uczeń, bo często samo wysłuchanie jest skuteczne.

Należy również ocenić ryzyko ponownej próby samobójczej. Osoby, które raz podjęły próbę zamachu na swoje życie, łatwiej podejmują ponowną próbę. W związku z tym należy dokładnie przeanalizować przyczyny zachowania ucznia i ocenić występowanie czynników ryzyka podejmowania próby samobójczej.

Jeśli uczeń popełni samobójstwo, należy pamiętać o kilku zasadach:

1. Po samobójstwie lub usiłowaniu popełnienia może dojść do zjawiska „zakażania się” samobójstwem. Należy zidentyfikować wszystkich uczniów w złym stanie emocjonalnym lub ze skłonnościami samobójczymi i otoczyć ich większą opieką i wsparciem - takie osoby często identyfikują się z samobójcami.
2. Koledzy szkolni, personel i rodzice powinni być poinformowani o wydarzeniu. Należy również stworzyć możliwość przepracowania emocji z tym związanych.
3. W czasie dyskusji i rozmów nie można dopuścić do gloryfikowania tego typu zachowań oraz do idealizacji osoby samobójcy.
4. Nie należy organizować uroczystości o charakterze wspominkowym ani apeli szkolnych, na których informowano by o zdarzeniu.

5. Uczniowie powinni uzyskać informację o miejscach, w których uzyskają pomoc w czasie kryzysu, oraz numery telefonów zaufania.

Informowanie o śmierci

Szkoła może stanąć przed koniecznością poinformowania bliskich o śmierci dziecka bądź osoby dorosłej - pracownika szkoły. Takie sytuacje są bardzo rzadkie, ale trzeba przygotować się na taką ewentualność.

O śmierci ucznia lub nauczyciela, która miała miejsce na terenie szkoły lub w związku z zajęciami szkolnymi, wycieczkami, koloniami itp., powinien poinformować rodzinę dyrektor szkoły lub osoba upoważniona (jednak musi ona kojarzyć się bezpośrednio z administracją szkolną). Dotyczy to oczywiście sytuacji, kiedy jest na to czas. Pozostałe przypadki pozostają w gestii policji, lekarzy, psychologów itp. Nie każdy czuje się na siłach do konfrontacji z ekstremalnymi emocjami rodziny, która doświadczyła śmierci np. dziecka. Wówczas trzeba poprosić psychologa lub pedagoga, aby przejął to zadanie.

UZALEŻNIENIA

W razie podejrzenia lub pewności, że uczeń używa jakichś środków psychoaktywnych (pali papierosy, pije alkohol lub bierze narkotyki), należy podjąć interwencję.

Schemat postępowania interwencyjnego

Podjęmowane kroki	Etapy działań	Wskazówki
1	2	3
Rozmowa interwencyjna z uczniem	Wyjaśnienie sytuacji	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić powody zaproszenia na rozmowę: „Zaprosiłam/-em Cię na rozmowę dlatego, że: Mam powody przypuszczać, że bierzesz narkotyki (pijesz alkohol/palisz papierosy). Jestem tym bardzo zaniepokojona/y. Musimy o tym poważnie porozmawiać”. - lub - „Wiem, że bierzesz narkotyki (pijesz alkohol/palisz papierosy). Martwię się o Ciebie i Twoją przyszłość, dlatego chciałabym/chciałbym z Tobą poważnie porozmawiać na ten temat”
	Zorientowanie się w sytuacji ucznia	<ul style="list-style-type: none"> - na ile to będzie możliwe, ocenić skalę problemu, - postarać się uzyskać od ucznia jak najwięcej informacji o jego sytuacji — zadawać pytania diagnostyczne, - porównać zebrane w ten sposób informacje z danymi z obserwacji zachowania się ucznia na lekcjach/w szkole lub informacjami pochodzącymi z innych źródeł
	Udzielenie informacji zdrowotnej	<p>Elementy informacji zdrowotnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyrazić swoje zaniepokojenie związane z zażywaniem narkotyków (piciem alkoholu/paleniem papierosów), - powiedzieć o dostrzegalnych zmianach (na podstawie obserwacji i odpowiedzi na pytania diagnostyczne), np. w sytuacji szkolnej ucznia, jej/jego wyglądzie zewnętrznym lub zachowaniu, - udzielić rzeczowej informacji na temat bezpośrednich zagrożeń dla zdrowia i bezpieczeństwa związanych z zażywaniem danego środka psychoaktywnego, - wyraźnie powiedzieć, że oczekuje się, że uczeń przestanie używać danej substancji psychoaktywnej (alkoholu, papierosów, narkotyków)
	Informacja o dalszych krokach, które zostaną podjęte	poinformować o zamiarze skontaktowania się z rodzicami (możliwe konsekwencje szkolne)

1	2	3
Kontakt z rodzicami	Wyjaśnienie sytuacji	informacja, co jest przyczyną zainteresowania uczniem
	Zorientowanie się w sytuacji ucznia	wymiana informacji o stanie ucznia
	Udzielenie informacji zdrowotnej	informacja o zagrożeniach zdrowia i bezpieczeństwa dziecka związanych z dalszym używaniem danego środka psychoaktywnego
	Ustalenie dalszych kroków, które zostaną podjęte, w tym wspólne sformułowanie propozycji kontraktu dla ucznia	<ul style="list-style-type: none"> - cel lub cele, jakie trzeba postawić (np. ma więcej nie pić), -przywileje, jakie traci uczeń w związku z tym, że pił alkohol, palił papierosy lub brał narkotyki (np. w domu - nie może spotykać się z kolegami, po lekcjach musi wracać prosto do domu; w szkole - nie bierze udziału w dodatkowych zajęciach, np. sportowych i/lub w wycieczkach szkolnych), - lista zachowań, które będą podlegały kontroli w domu i w szkole (np. w domu - pory powrotu do domu, czas spędzany z rówieśnikami; w szkole - obecność na lekcjach, spóźnienia), - jasne zasady zachowania, które uczeń musi przestrzegać (np. w domu - nie robić awantur, nie wychodzić bez poinformowania rodziców, gdzie i z kim uczeń będzie; powrót o ustalonej godzinie; w szkole - nie opuszczać lekcji, wykonywać polecenia nauczycieli), - konsekwencje ponoszone przez ucznia w przypadku złamania ustalonych zasad (np. w domu - ograniczenie możliwości telefonowania do znajomych, dostępu do komputera; w szkole - wykonanie dodatkowej pracy z biologii), - przywileje, jakie uczeń odzyska, postępując zgodnie z zasadami na czas określony (np. w domu - po dwóch tygodniach odzyskuje możliwość chodzenia po szkole do kolegi; w szkole - po miesiącu może ponownie uczestniczyć w zajęciach sportowych, jeździć na wycieczki), - formy współpracy rodziców i szkoły (np. rodzice uprzedzają wychowawcę, kiedy ucznia nie będzie w szkole; wychowawca natychmiast informuje rodziców o nieobecności ucznia na lekcji), - czas, na jaki obowiązują powyższe ustalenia (np. do pierwszej wizyty ucznia u specjalisty) i tryb ich weryfikacji (np. raz w tygodniu rozmawia się o tym, jak nam idzie)
Przekazanie wskazówek i adresów punktów konsultacyjnych		

1	2	3
Zawarcie kontraktu z uczniem	Przedstawienie propozycji kontraktu opracowanego wcześniej z rodzicami	<p>Schemat kontraktu, który rodzice i przedstawiciel szkoły (zgodnie z tym, co ustalili w kroku 2, mogą zaproponować uczniowi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Zobowiązuję się... (nie pić, nie palić itp.). - „Zobowiązuję się przestrzegać następujących zasad zachowania... - „W związku z tym, że... (że piłem/-am alkohol, paliłem/-am papierosy itp.) na okres... (np. miesiąca) tracę następujące przywileje...” lub - „Przyjmuję do wiadomości, że zostaną mi odebrane następujące przywileje... - „Zgadzam się, że jeśli w ciągu... będę przestrzegać powyższych zasad, zyskam następujące przywileje.... - „Zgadzam się..., że za złamanie którejś z zasad poniosę następujące konsekwencje... - „Zgadzam się, że jeśli nie będę przestrzegać tego kontraktu, poniosę surowsze konsekwencje (wpisać jakie) niż te, które są zapisane powyżej oraz zobowiązuję się do skorzystania z pomocy terapeutycznej (wpisać jakiej — w zależności od oceny powagi problemu oraz realnych możliwości zorganizowania dziecku takich form pomocy)”
	Podpisanie kontraktu	
Monitorowanie przestrzegania zapisów kontraktu		Zgodnie z terminami realizacji uzgodnionymi w kontrakcie

Kontrakty

Kontrakty to umowy pomiędzy mniejszymi grupami społeczności szkolnej, przykłady:

- kontrakt wychowawczy - między wychowawcą a uczniami jego klasy,
- kontrakt przedmiotowy - między nauczycielem a uczniami dotyczący np. zachowania na lekcji i zasad oceniania,
- kontrakt mediacyjny - ugoda pomiędzy dwoma zwaśnionymi uczniami,
- kontrakt interwencyjny - pomiędzy przedstawicielem szkoły (wychowawcą/dyrektorem), uczniem i jego rodzicami, dotyczący dalszych działań w przypadku złamania regulaminu szkoły.

Aby kontrakt nie stał się tylko zbiorem życzeń, należy jasno i konkretnie określić sankcje, jakie ponosi każda ze stron za złamanie kontraktu.

Istotna uwaga dla nauczycieli, wychowawców, dyrektorów, rodziców - dorosłych podpisujących układ z dzieckiem. Należy wymagać od ucznia, ale także samemu respektować zapisy kontraktu. W przypadku złamania jego zasad trzeba poddać się umówionej sankcji! Jest to doskonały przykład przyjmowania odpowiedzialności za swoje czyny.

KONTRAKT	
Wychowawca	
Uczeń	
Rodzic	
Cel kontraktu	
Czas realizacji	
Sposób/termin sprawdzania wywiązywania się z kontraktu	

Warunki ogólne kontraktu		
Kontakt nauczyciela z rodzicem		N
Kontakt rodzica z nauczycielem		R
Normy zachowania ucznia na lekcjach		U
Normy zachowania ucznia na przerwach		U
Kategorycznie zabronione		U
		R
		N
Normy zachowania ucznia poza szkołą		U

Warunki szczególne kontraktu			
Czas	UCZEŃ	RODZIC	WYCHOWAWCA
	spełnia warunki ogólne kontraktu oraz	spełnia warunki ogólne kontraktu oraz	spełnia warunki ogólne kontraktu oraz
Podpisy:	Ucznia:	Rodziców:	Wychowawcy:

Uwagi końcowe - czy cel został osiągnięty .....

.....
 .....

Do podejmowania przez szkołę działań interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych zobowiązują przepisy zawarte w rozporządzeniu Ministra Edukacji i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniami.

§ 9 ww. rozporządzenia: „Szkoła i placówki podejmują działania interwencyjne polegające na powiadomieniu rodziców i policji w sytuacjach kryzysowych, w szczególności gdy dzieci i młodzież używają, posiadają lub rozprowadzają środki, o których mowa w § 1 cytowanego rozporządzenia.

PAPIEROSY

W przypadku gdy nauczyciel zauważy, że na terenie szkoły znajduje się uczeń używający wyrobów tytoniowych należy podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel zobowiązany jest powiadomić o tym fakcie wychowawcę klasy.
2. Wychowawca klasy przeprowadza rozmowę z uczniem i stosuje karę regulaminową w porozumieniu z dyrektorem szkoły.
3. Wychowawca klasy przeprowadza rozmowę z rodzicami.
4. Uczeń, rodzice i wychowawca podpisują kontrakt.
5. Wychowawca monitoruje respektowanie postanowień kontraktu.
6. W przypadku braku poprawy i dalszej demoralizacji dyrektor szkoły informuje sąd ds. nieletnich.

Ustawa o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych z dnia 9 listopada 1995 r. w art. 3 nakazuje ochronę zdrowia przed następstwami używania tytoniu przez propagowanie stylu życia wolnego od nałogu palenia papierosów.

Uzależnienia od papierosów są bardzo powszechne w środowisku młodzieży, a nawet dzieci. Badania pokazują, że 90% uzależnionych dorosłych zaczynało palić w okresie szkolnym. Dlatego tak ważne jest reagowanie na każdy przypadek sięgania po papierosy przez dzieci i młodzież i konsekwentne stosowanie określonych w szkole procedur.

ALKOHOL I NARKOTYKI

W razie podejrzenia, że na terenie szkoły znajduje się uczeń pod wpływem alkoholu lub narkotyków należy podjąć następujące kroki:

1. Powiadomić o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy.
2. Odizolować ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawiać go samego; stworzyć warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
3. Wezwać lekarza w celu stwierdzenia stanu trzeźwości lub odurzenia, ewentualnie udzielenia pomocy medycznej.
4. Zawiadomić o tym fakcie dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów, których zobowiązuje się do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Gdy rodzice/opiekunowie odmówią odebrania dziecka, o pozostaniu ucznia w szkole czy przewiezieniu do placówki służby zdrowia albo przekazaniu go funkcjonariuszom policji decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia ucznia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły/placówki.
5. Dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu odmawiają przyjęcia do szkoły, a jest on agresywny bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorzenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości policja może przewieźć ucznia do izby wytrzeźwień albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/opiekunów oraz sąd rodzinny, jeśli uczeń nie ukończył 18 lat.
6. Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły, dyrektor szkoły ma obowiązek powiadomić o tym policję (specjalistę ds. nieletnich) lub sąd rodzinny.
7. Spożywanie alkoholu na terenie szkoły przez ucznia, który ukończył 17 lat, stanowi wykroczenie z art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Należy powiadomić o tym fakcie policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.

W przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk, powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel z zachowaniem środków ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji i próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo należy znaleziona substancja.
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły i wzywa policję.

3. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

W przypadku gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk, powinien podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, dyrektor, itp.) ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ew. innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną substancją. **Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia — jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.**
2. O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrektora szkoły oraz rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.
3. W przypadku gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczki, dyrektor szkoły wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znaną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
4. Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel po odpowiednim zabezpieczeniu zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

Uwaga!

Zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w Polsce karalne jest:

- posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych,
- wprowadzanie do obrotu środków odurzających,
- udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do użycia,
- wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających.

Każde z wymienionych zachowań jest czynem karalnym w rozumieniu przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat, a nie ukończył 17 lat. Z przestępstwem ma się do czynienia, jeżeli któryś z wymienionych czynów popełni uczeń po ukończeniu 17 lat. W takiej sytuacji mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego.

Jeżeli przestępstwo ma miejsce na terenie szkoły, należy wezwać policję.

Ważne jest, aby uczniowie zdawali sobie sprawę, jakie czynności są ścigane zgodnie z prawem.

Czyn	Przykład
Posiadanie narkotyku	Zabranie na wycieczkę szkolną narkotyku w nieznaczej ilości i tylko dla własnego użytku.
Udzielanie	Częstowanie kolegów narkotykiem, nawet jeśli tego chcą.

Udzielanie w celu korzyści osobistej	Częstowanie narkotykiem, np. w zamian za poddanie się czynności seksualnej bądź wykonanie takiej czynności.
Udzielanie w celu korzyści majątkowej	Częstowanie kolegów narkotykiem w zamian za drobną nawet sumę pieniędzy, działkę narkotyku, rzecz.
Nakłanianie	Wywoływanie u kolegi woli użycia środka - może to być prośba, polecenie, groźba, gest.
Ułatwianie użycia	Dawanie pieniędzy na narkotyki, wskazywanie osoby trudniącej się handlem narkotykami, pouczanie o metodach stosowania.
Wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających	Hodowanie konopi w doniczkach.

Aby stworzony przez szkołę system był funkcjonalny, należy w odpowiedzi na każdy przejaw sięgania po środki uzależniające podjąć natychmiastowe działania interwencyjne. Powinny one być dostosowane m.in. do wieku ucznia, jego doświadczenia z substancjami psycho-aktywnymi, cech osobowościowych, sytuacji rodzinnej itd.

WAGARY

W przypadku gdy została stwierdzona ucieczka ucznia z lekcji należy podjąć następujące kroki:

1. Nauczyciel/wychowawca niezwłocznie nawiązuje kontakt z rodzicami/prawnymi opiekunami w celu wyjaśnienia przyczyn nieobecności ucznia w szkole.
2. Oznacza nieobecność jako nieusprawiedliwioną.
3. Dokonuje wpisu do zeszytu wychowawczego.
4. W przypadku powtarzających się nieusprawiedliwionych nieobecności rodzice/prawni opiekunowie wzywani są przez wychowawcę do szkoły w celu spisania kontraktu.
5. W przypadku nieprzestrzegania postanowień kontraktu wychowawca informuje dyrektora szkoły o nierealizowaniu przez ucznia obowiązku szkolnego.
6. Dyrektor szkoły przesyła rodzicom/prawnym opiekunom upomnienie zawierające stwierdzenie, że dziecko nie realizuje obowiązku szkolnego, wezwanie do posyłania dziecka do szkoły z wyznaczeniem terminu oraz informację, że niespełnienie tego obowiązku jest zagrożone postępowaniem egzekucyjnym.
7. W sytuacji gdy uczeń w dalszym ciągu nie realizuje obowiązku szkolnego, dyrektor szkoły kieruje wnioskiem o wszczęcie egzekucji administracyjnej do organu egzekucyjnego, jakim jest właściwa gmina oraz powiadomienie do sądu rodzinnego.

W przypadku gdy nieusprawiedliwiona nieobecność ucznia trwa dłużej niż 7 dni należy podjąć następujące kroki:

1. W przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności ucznia trwającej dłużej niż 7 dni wychowawca klasy telefonicznie powiadamia rodziców/prawnych opiekunów ucznia o wagarach. Z przeprowadzonej rozmowy sporządza notatkę w dzienniku lekcyjnym w rubryce „Kontakty z rodzicami”.
2. Jeśli nieobecność trwa dłużej niż 14 dni, wychowawca informuje o tym fakcie dyrektora szkoły.
3. Dyrektor wysyła pisemne upomnienie - zawiadomienie do rodziców/prawnych opiekunów o absencji ucznia i nierealizowaniu przez niego obowiązku szkolnego.
4. W przypadku niereagowania prawnych opiekunów/rodziców na przedłużające się wagary wychowawca składa wizytę w domu ucznia w asyście policji.

5. W przypadku dalszego braku reakcji rodziców/prawnych opiekunów ucznia dyrektor szkoły kieruje wnioskiem o wszczęcie postępowania administracyjnego do gminy o realizację obowiązku szkolnego oraz powiadomienie do sądu rodzinnego.

Środkiem egzekucji administracyjnej obowiązku szkolnego jest grzywna, która może być nakładana kilkakrotnie. Jednak grzywny nie mogą przekroczyć łącznie sumy 10 000 zł (art. 121 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji - zmiana opublikowana w Dz. U. z 1996 r. Nr 146, poz. 680).

TELEFONY KOMÓRKOWE/URZĄDZENIA ELEKTRONICZNE

W przypadku gdy zostały złamane zasady korzystania na terenie szkoły z telefonu komórkowego i urządzeń elektronicznych należy podjąć następujące kroki:

1. Osoba która stwierdziła naruszenie zasad upomina ucznia i zgłasza zdarzenie do wychowawcy.
2. Wychowawca odbiera telefon/urządzenie elektroniczne uczniowi i informuje rodziców/prawnych opiekunów ucznia o złamaniu zasad.
3. Rodzic/prawny opiekun zgłasza się do wychowawcy w celu odebrania telefonu/urządzenia elektronicznego.
4. W przypadku gdy sytuacja powtarza się telefon/urządzenie elektroniczne zostaje zatrzymany przez dyrektora i oddany/oddane rodzicom/prawnym opiekunom na koniec semestru.

POTRZEBUJESZ POMOCY - ZADZWOŃ!!!

Dane kontaktowe specjalistów, numery telefonów interwencyjnych.

Zamieszczone poniżej informacje mogą być przydatne osobom potrzebującym pomocy lub tym które są świadkami przemocy.

Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie

NIEBIESKA LINIA

0-800-1200-02

(płatny tylko pierwszy impuls)

czynny od poniedziałku do soboty w godzinach: 10:00-22:00
w niedziele i święta w godzinach: 10:00-16:00

numer płatny: 022-666-00-60

czynny od poniedziałku do piątku w godzinach: 10:00-22:00

ANONIMOWY TELEFON ZAUFANIA

(całodobowa automatyczna sekretarka)

KOMENDA POWIATOWA POLICJI W KRAŚNIKU

ul. Lubelska 83

081-825-10-50

inne numery telefonów do Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku:

997 – pogotowie alarmowe

081-826-22-06, 081-826-22-10 – centrala

ZESPÓŁ DO SPRAW NIELETNICH I PATOLOGII SPOŁECZNYCH W KOMENDZIE POWIATOWEJ POLICJI W KRAŚNIKU:

081-826-22-01

aspirant Grażyna Podgórska

starszy sierżant Dorota Węclawska-Baran – psycholog

POWIATOWY ZESPÓŁ PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNYCH

w Kraśniku

ul. Słowackiego 7

081-825-25-76

OŚRODEK TERAPII UZALEŻNIEŃ W KRAŚNIKU

ul. Kościuszki 26

081-884-53-18

ośrodek czynny w poniedziałki, środy, piątki w godzinach: 8:00-15:30,

we wtorki w godzinach: 12:30-19:30

czwartki w godzinach: 12:00-19:30

GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH w WILKOŁAZIE

081-821-20-35

GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ w WILKOŁAZIE
081-821-20-23

**PUNKT KONSULTACYJNY ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH i
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII**
URZĄD GMINY WILKOŁAZ (pokój nr 7)
czynny w godzinach 8:30-11:30, w każdy ostatni wtorek miesiąca

POWIATOWY PUNKT KONSULTACYJNY ds. PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
KRAŚNIK ul. Sikorskiego 19 (dzielnica fabryczna)
081-826-18-10

NZOZ w WILKOŁAZIE
081-821-20-16

KATOLICKIE STOWARZYSZENIE POMOCY UZALEŻNIONYM „AGAPE”
Lublin ul. Bernardyńska 5
081-534-38-87

SP ZOZ OŚRODEK LECZENIA UZALEŻNIEŃ w LUBLINIE
ul. Tysiąclecia 5
081-532-77-37

ZOZ PORADNIA PROFILAKTYKI i TERAPII UZALEŻNIEŃ MONAR
Lublin ul. Hutnicza 10b
081-745-10-10

.....
(miejsowość, data)

(pieczętka szkoły)

NOTATKA Z ZAJŚCIA

Imię i nazwisko sporządzającego notatkę .....

Funkcja pełniona w szkole .....

Data i godzina zajścia .....

Miejsce zajścia .....

Personalia sprawcy .....

Personalia poszkodowanego .....

Przebieg wydarzeń .....

.....
.....

Działania podjęte przez pracowników szkoły .....

.....
.....

Działania podjęte przez inne służby .....

.....
.....

Inne uwagi .....

.....
.....

.....
(podpis i pieczętka osoby sporządzającej notatkę)